

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 815

van **IMADE ANNOURI**

datum: 6 juni 2023

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Scholen en kinderdagverblijven - PFAS-vervuiling

Een basisschool op Linkeroever werd naar aanleiding van een bodemonderzoek toegevoegd aan de lijst van zones waar no-regretmaatregelen gelden. Dat bijkomend bodemonderzoek kwam er op initiatief van de school zelf en niet op initiatief van de overheid.

Het is een plek waar dagelijks kinderen spelen. Die worden geadviseerd om na het buitenspelen handen te wassen en om opstuiwend zand van de speelberg op het schoolterrein te vermijden. Bij opstuiwend zand blijven de kinderen zelfs beter binnen, zo luidt de boodschap. Ouders zijn ongerust en voelen zich te weinig geïnformeerd.

1. Welke communicatie gaat er naar buurtbewoners in no-regretzones? Welke communicatie gaat er naar mensen die schoolgaan en werken in no-regretzones?
 2. Op welke manier coördineert Vlaanderen wat steden en gemeenten doen?
 3. Moet er niet proactiever gemeten en gecommuniceerd worden, gelet op feit dat scholen nu zelf initiatief moeten nemen voor een bodemonderzoek?
 4. Hoeveel scholen en kinderdagverblijven zitten in een afbakening van no-regretzones in heel Vlaanderen?
 5. Is er ook in psychologische opvolging van betrokkenen voorzien met betrekking tot de angst voor potentiële gezondheidsimpact en de impact van de no-regretmaatregelen zelf (kinderen die bij mooi weer niet mogen buitenspelen)?
 6. Biedt de Vlaamse overheid begeleiding aan de betrokken scholen/kinderdagverblijven om te bekijken wat nodig is om gezonde speelomgevingen te creëren voor kinderen?
 7. Kunnen scholen en kinderdagverblijven een financiële tegemoetkoming krijgen van de Vlaamse overheid voor sanering of andere maatregelen die de blootstelling aan de vervuiling inperken?
-

Deze vraag werd gesteld aan minister Crevits (757) en minister Demir (815)

GECOÖRDINEERD ANTWOORD

op vraag nr. 815 van 6 juni 2023

van **IMADE ANNOURI**

1. De communicatiestrategie om bewoners in te lichten over de beslissing die het lokale bestuur neemt n.a.v. het advies van Departement Zorg (vroegere Agentschap Zorg en Gezondheid is gefuseerd met Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin) om no regret-maatregelen te nemen, wordt volledig door het lokaal bestuur gemaakt. Zij kunnen de lokale situatie het beste inschatten en case-by-case de beste communicatiemanier bepalen. De praktische organisatie hiervan gebeurt bij voorkeur door de lokale overheid.

De strategiekeuze ligt in handen van het lokale bestuur maar ze kunnen voor de communicatie aan inwoners ondersteuning vragen aan de Medische Milieukundige van hun Logo ([MMK](#)). Voor die communicatie wordt meestal niet enkel naar de omwonenden gekeken maar ook naar de betrokkenen van scholen, kinderdagverblijven, jeugd- of sportverenigingen, visclubs, enz.

De Medische Milieukundige is op de hoogte van het advies voor het uitvaardigen en toepassen van no regret-maatregelen en beschikt over een kaartje met de no regret-zone. Ze beschikken ook over bewonersbrief- en persberichtsjablonen, informatie m.b.t. gezondheid en tips voor de bevolking, een achtergronddocument voor de eerste lijn gezondheidswerkers, enz.

In de mail waarin het advies tot no regret-maatregelen aan de Burgemeester wordt bezorgd, wordt steeds meegegeven of en waarom een bewonersvergadering zinvol kan zijn. Voor de voorbereiding van een bewonersvergadering wordt steeds de nodige inhoudelijke input gegeven door Departement Zorg en OVAM, tijdens een voorbereidend overleg met de gemeente en de MMK van het Logo.

Daarnaast kunnen verantwoordelijken van kwetsbare locaties ook steeds terecht bij deze MMK's om samen gericht naar oplossingen te zoeken om de no regret-maatregelen te respecteren. Op vraag wordt soms ook een infomoment georganiseerd op scholen, in kinderdagverblijven of bij jeugd- en sportclubs om helder informatie te geven en om ouders de kans te geven om hun bezorgdheden en vragen te stellen. Zo werd er recent op 5 juni een infomoment gegeven op de basisschool te Linkeroever.

2. De no regret-maatregelen zijn adviezen om blootstelling bij bevolking te beperken of voorkomen op basis van de informatie die tot dan toe bekend is in die zone. Het is de bedoeling dat de gemeente die helpt verspreiden, toegespitst op de betrokken zones.

Er werden modelbrieven opgemaakt om de lokale besturen te ondersteunen bij de communicatie over de bodemonderzoeken en de geadviseerde no regret-maatregelen. In samenspraak met VVSG zijn deze brieven ook ter beschikking op hun [website](#):

- Sjabloon persbericht
- Sjabloon bewonersbrief
- Voorbeeldbestek 'verkennend bodemonderzoek PFAS'

Daarnaast is VVSG samen met de Vlaamse en betrokken federale administraties steeds mee uitgenodigd op het expertise-overleg van de opdrachthouder PFAS, dhr. Reynders.

3. De OVAM werkt reeds zeer proactief. Voor scholen die nog nooit een oriënterend bodemonderzoek hebben laten uitvoeren, en die hiertoe verplicht zijn (m.a.w. voor de risicogronden), voert de OVAM in eigen beheer en op eigen kosten dit bodemonderzoek uit. Voor PFAS-locaties werd er een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd. Na de uitvoering van deze bodemonderzoeken ontvangen de scholen een brief met daarin de conclusie. De bodemonderzoeken zijn na deze brief steeds op eenvoudige vraag bij de OVAM te verkrijgen.

In de vraag wordt de school niet gespecificeerd, we veronderstellen dat het hier de school St Anna-Goethe betreft, gelegen aan de Goethestraat in 2050 Antwerpen. Bij de OVAM is dit dossier gekend onder het dossiernummer 98143. De school in de Goethestraat werd opgenomen in 2 onderzoeken uitgevoerd in opdracht van de OVAM, een indicatieve staalnamecampagne voor PFAS, uitgevoerd door Arcadis in 2021, en een verkennend bodemonderzoek, uitgevoerd door Talboom in 2022.

4. Er zijn 1193 scholen gelegen in de no regret-zones, het betreffen hier unieke adressen. Op deze unieke adressen zijn er soms meerdere scholen aanwezig.

Er zijn 721 kinderdagverblijven gelegen in de no regret-zones, het betreffen hier unieke adressen.

Ik geef ook mee dat door Departement Zorg niet exact bijgehouden wordt hoeveel scholen, kinderdagverblijven, jeugd- of sportverenigingen, ... aanwezig zijn binnen de 100m zone waarvoor adviezen op basis van bodemconcentraties gelden om blootstelling aan verontreinigde bodem te beperken. Het advies kan zijn om de bodem zoveel mogelijk te bedekken wat niet hetzelfde als verharden is, maar wel bedekken met o.a. grasmatten, bodemdoeken, boomschors of kiezels. Of losse grond inzaaien met gras of een andere dichte begroeiing. Het advies kan ook zijn om kinderen niet te laten spelen op onbedekte gronden. Spelen op gras, boomschors, grasmatten e.d. is geen probleem en zeker niet als de handen na het spelen en voor het eten gewassen worden.

Indien een zone van 500m geadviseerd wordt, is dit enkel om het gebruik van grondwater te beperken uit voorzorg. In Vlaanderen zijn er niet zoveel scholen, kinderdagverblijven, jeugd- of sportverenigingen, enz. die gebruik maken van grondwater om van te drinken of om mee te koken.

Deze standaard no regret-contouren worden vervolgens risicogericht bijgesteld als er meer informatie beschikbaar komt uit navolgende milieumetingen. Een overzicht van de zones is steeds beschikbaar via de Databank Ondergrond Vlaanderen (DOV).

5. De psychologische impact moet inderdaad niet onderschat worden. Door duidelijke en transparante communicatie is het de bedoeling om mensen de juiste informatie mee te geven, ook al is die inderdaad soms nog onduidelijk en moet er extra onderzoek afgewacht worden. Het is spijtig vast te stellen dat de geadviseerde maatregelen foutief geïnterpreteerd worden en zo angst kunnen veroorzaken. Nergens wordt geadviseerd om kinderen niet buiten te laten spelen, dit kan zowel bij mooi weer als bij slecht weer. Wel wordt geadviseerd om niet te spelen op losse of braakliggende grond en om stofverwaaiing te vermijden, wat in droge periode meer kan voorkomen. De risicoperceptie mag hier niet doorslaan van 'heb aandacht voor blootstelling aan PFAS in een bepaalde zone' naar 'angst om te leven in die zone'.

Daarnaast is angstschade een element dat wordt meegenomen in de studieopdracht die eind vorig jaar werd gesubsidieerd aan een consortium UAntwerpen-VUB-UHasselt; hierin wordt gezocht naar een methodiek om milieugerelateerde gezondheidsschade te berekenen met hierin een epidemiologisch, gezondheidseconomisch en juridisch

luik. De studie loopt over meerdere academiejaren, waarbij PFAS als case voorbeeld is gevraagd.

6. Bij speelomgevingen kunnen problemen ontstaan bij het ontharden van speelplaatsen, de OVAM biedt een gebruikshandleiding aan: "bodeminformatie voor ontharders". Die biedt ondersteuning aan de ontharder bij het nagaan van de aanwezigheid van bodemverontreiniging ter hoogte van de te ontharden locatie en bij het nemen van eventuele vervolgstappen.
7. Vlaamse scholen kunnen technische en financiële ondersteuning krijgen bij bodemonderzoeken en-saneringen. Om deze ondersteuning te verkrijgen moet de school aangeduid worden als saneringsplichtige partij. De school St Anna Goethe werd op heden niet aangeduid als saneringsplichtige voor de PFAS-verontreiniging. Momenteel is er immers nog geen volledige duidelijkheid over welke partij saneringsplichtig is voor de aangetroffen verontreiniging. Meer informatie over de ondersteuning bij scholen is terug te vinden op de [OVAM-website](#).